

FIȘA DISCIPLINEI ÎNGRIJIRI PALIATIVE

1. Date despre program

1.1 Instituția de învățământ superior	UNIVERSITATEA „OVIDIUS” DIN CONSTANȚA
1.2 Facultatea	Medicina
1.3 Departamentul	4 – Discipline Clinice Medicale II
1.4 Domeniul de studii	Medicina
1.5 Ciclul de studii	Licenta
1.6 Programul de studii	ASISTENȚĂ MEDICALĂ GENERALĂ
1.7 Anul universitar	2025-2026

2. Date despre disciplină

2.1 Denumirea disciplinei	ÎNGRIJIRI PALIATIVE						
2.2 Cod disciplină	AMG 4.1.08.						
2.3 Titularul activităților de curs	CONF UNIV DR DUMEA ELENA						
2.4 Titularul activităților aplicative	CONF UNIV DR DUMEA ELENA						
2.5 Anul de studii	IV	2.6 Semestrul	1	2.7 Tipul de evaluare	Ex1	2.8 Regimul disciplinei */**	*DS/ **DO

* DF – discipline fundamentale, DD – discipline în domeniu, DS – discipline de specialitate, DC – discipline complementare, DAP – discipline de aprofundare, DSI – discipline de sinteză, DCA – discipline de cunoaștere avansată
** DO – discipline obligatorii (impuse); DA – discipline la alegere (opționale)

Forma de evaluare: Ex – examen, C - colocviu

3. Timpul total (ore pe semestru)

3.1 Număr de ore activități directe pe săptămână	6	din care: 3.2 curs	3	3.3 aplicații *** L - laborator	3
3.4 Total ore activități directe pe semestru	84	din care: 3.5 curs	42	3.6 aplicații *** L - laborator	42
3.7 Total ore de studiu individual					16
Distribuția fondului de timp					[ore]
Studiul cărților, manualelor, suportului de curs,, notițelor, bibliografie minimală recomandată					6
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					4
Pregătire seminar / laborator / proiect, teme, referate, portofolii și eseuri					3
Pregătire pentru prezentări sau verificări					1
Pregătire pentru examinarea finală					1
Alte activități: consultații					1
3.8 Total ore pe semestru	100				
3.9 Numărul de credite	4				

*** S - seminar; L - laborator; P - proiect

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1 de curriculum	
4.2 de rezultate ale învățării	

5. Condiții necesare pentru desfășurarea optimă a activităților didactice

(acolo unde este cazul)

5.1. de desfășurare a cursului	Sala de curs dotată cu tablă, videoproiector, laptop,
5.2. de desfășurare a laboratorului*	Sală pentru aplicații practice, demonstrații practice et 4 Policlinica 2 și în Secția clinică Boli Infecțioase HIV/SIDA , compartiment paliativ a Spitalului Clinic de Boli Infecțioase Constanța

*Se alege tipul de aplicație aferent disciplinei

6. Obiectivele disciplinei

6.1 Obiectivul general al disciplinei	Cunoașterea notiunilor fundamentale de îngrijiri paliative: • Recunoașterea și justificarea integrării îngrijirii paliative în medicină. • Cunoașterea modelelor de îngrijire paliativă în mediul spitalelor și a comunităților • Cunoașterea principalelor modalități de evaluare și management al simptomelor bolilor terminale.
6.2 Obiectivele specifice	• Stabilirea diagnosticului de boală după criteriile de clasificare. • Stabilirea conduitei tratamentului farmacologic conform ultimilor ghiduri de tratament, monitorizarea pacientului, prezentarea complicațiilor posibile fiecărei boli. • Stabilirea prognosticului bolii și a capacității restante funcționale a fiecărui pacient. Elaborarea de programe de reabilitare respiratorie specifice fiecărui tip de afecțiune pulmonară la pacientul internat și cel din ambulator.

7. Rezultatele învățării

Cunoștințe	C1. Evaluarea nevoilor de îngrijire paliativă. C2. Stabilirea unui model de îngrijire paliativă. C3. Recunoașterea și respectarea responsabilităților profesionale de a îngriji persoanele cu boli limitatoare de viață și familiilor lor C4. Inițierea și derularea unei activități de cercetare științifică sau/si formativă în domeniul îngrijirii paliative. C5. Însușirea cunoștințelor teoretice și practice privind metodele de evaluare, clinice și funcționale, a pacientului cu boala terminală, stabilirea de programe de îngrijire paliativă
Aptitudini	1. Identificarea obiectivelor de realizat, identificarea și utilizarea resurselor disponibile, condițiilor de finalizare a acestora, etapelor de lucru, timpilor de lucru, termenelor de realizare aferente și riscurilor aferente. Cursul va prezenta studentului notiunile teoretice privind îngrijirile paliative. Stagiile urmăresc aprofundarea, completarea și în principal exemplificarea prin situații concrete a tematicii prezentate la curs, familiarizarea cu metodele de îngrijire holistică, monitorizarea bolnavului în timpul și postspitalizare.

Responsabilitate și autonomie	1. Identificarea rolurilor și responsabilităților într-o echipă pluridisciplinară și aplicarea de tehnici de relaționare și munca eficientă în cadrul echipei și în relație cu pacientul. 2. Utilizarea eficientă a surselor informaționale și a resurselor de comunicare și formare profesională asistată (portaluri Internet, aplicații software de specialitate, baze de date, cursuri on-line etc.) atât în limba română cât și într-o limbă de circulație internațională.
--------------------------------------	--

8. Conținuturi

8.1 Curs	Metode de predare	Număr ore alocate
1. Îngrijirile paliative – definiție, principii, niveluri și tipuri de servicii de îngrijiri paliative	Prezentare orală și multimedia	1 curs x 3 ore
2. Indicațiile îngrijirii paliative - beneficiarii îngrijirii paliative de bază în comunitate - pacienți diagnosticați cu: neoplazii, boli cronice în stadiu terminal, boli neurologice progresive, alte boli incurabile progresive	Prezentare orală și multimedia	1 curs x 3 ore
3. Modele de îngrijire paliativă, componentele modelului – beneficiarii, furnizorii, structuri facilitatoare, monitorizare; planul de îngrijire paliativă.	Prezentare orală și multimedia	1 curs x 3 ore
4. Echipa multidisciplinară și interdisciplinară implicată în furnizarea serviciilor de îngrijire paliativă, personal medical și non-medical	Prezentare orală și multimedia	1 curs x 3 ore
5. Managementul durerii - definirea și conceptele legate de durere, anatomia, fiziopatologia; mecanisme nociceptive ale durerii (durere osoasă, durere a țesutului moale, durere viscerală), mecanisme ale durerii neuropate; recunoașterea caracteristicilor durerii cronice, principii ale tratamentului farmacologic și non-farmacologic	Prezentare orală și multimedia	1 curs x 3 ore
6. Managementul simptomelor gastro-intestinale – Greața, vărsăturile -fiziopatologia greței și vărsăturii: arii și receptori, medicamente anti-emetice: aria de acțiune a medicamentului, rolul căii de administrare a medicamentelor. Constipația și diareea - anatomia și fiziologia procesului normal de defecație și continență, mecanismele de constipație în îngrijirea la sfârșitul vieții	Prezentare orală și multimedia	1 curs x 3 ore
7. Managementul simptomelor respiratorii – cauzele, mecanismele și managementul tusei și dispneei: farmacologic și non-farmacologic, evaluarea îngrijirilor pacienților și/sau familiei acestora privind simptomele pulmonare/respiratorii	Prezentare orală și multimedia	1 curs x 3 ore

OUC-PO-10 Anexa 2

8. Managementul simptomelor neuropsihiatrice - cauzele, evaluarea și managementul pentru: delir/ stare de confuzie, insomnia, depresie și alte tulburări de dispoziție, anxietate și teamă, halucinații, comă		1 curs x 3 ore
9. Managementul altor simptome: anorexia, cașexia, fatigabilitatea. Îngrijirea cavității bucale; simptome dermatologice		1 curs x 3 ore
10. Comunicare - Modele pentru o comunicare eficientă; adaptarea la stilul și nivelul de comunicare a pacientului ; ascultarea activă; comunicarea empatică; aspecte specifice în comunicare: informații personale ale pacientului, prognostic, luare de decizii, conflicte și rezolvarea acestora, discuții cu rudele		1 curs x 3 ore
11. Aspecte psiho-sociale și spirituale - Reacții psihologice la boala cronică, jeliere și pierdere; impactul pierderii independenței, rolului, imaginii corporale și percepției proprii asupra pacientului și familiei acestuia; diferențe etnice, sociale și religioase; jelierea și doliul ca proces pentru fiecare persoană		1 curs x 3 ore
12. Urgențe în îngrijirea paliativă - sindromul de compresiune medulară; sindromul de cavă superioară; hemoragiile: hematemeză, melenă, hemoptizie; convulsiile; tulburări metabolice și electrolitice (hipercalcemia)	Prezentare orala si multimedia	1 curs x 3 ore
13. Protocoale de îngrijiri paliative - evaluare generală , evaluarea prognosticului, evaluarea simptomelor, a cauzelor, aspecte practice, intervenții primare, intervenții secundare, reevaluare.	Prezentare orala si multimedia	1 curs x 3 ore
14. Îngrijirea pacientului în stare terminală -Recunoașterea stării terminale, discuții/conștientizarea pacientului/familiei, planul de îngrijire, tratament anticipat pentru durere; secrețiile respiratorii; greață/vărsături; dispnee, hidratare și nutriție, anxietate terminală/agitație și sedare, revizuirea medicației/a intervențiilor clinice în interesul pacientului, îngrijirea de după moarte	Prezentare orala si multimedia Prezentare orala si multimedia	1 curs x 3 ore
Bibliografie Moșoiu Daniela – Ghid de îngrijire paliativă de bază, Hospice Casa Speranței, Universitatea Transilvania Brașov, 2016. Ghid Clinical Practice Guidelines for Quality Palliative Care, 4th edition, 2019 Manualul calității pentru serviciile de îngrijiri paliative, pal-plan- Cresterea capacitatii institutionale pentru dezvoltarea nationala coordonata a ingrijirilor paliative si ingrijirilor la domiciliu Cod SIPOCA/SMIS: 733/129439, 2023,		
8.2 Aplicații (laborator)	Metode de predare	Număr ore alocate

OUC-PO-10 Anexa 2

1. Conceptul de îngrijire paliativă- Definiția îngrijirilor paliative; Importanța îngrijirilor paliative; Nevoia de îngrijiri paliative. Principii etice în îngrijirea paliativă; Consecințele nerespectării confidențialității.	Demonstrații practice, prezentări de caz.	1 x 3 ore
2. Evaluarea nevoilor în îngrijirea paliativă; culegerea informațiilor prin metode adecvate. Foaia de observație în îngrijirea paliativă de bază. Foaia de consultație de control. Caz clinic.		1 x 3 ore
3. Abilități de comunicare- Modele pentru o comunicare eficientă: Întrevederea stilului și nivelului de comunicare a pacientului; Ascultarea activă; Comunicarea empatică; Semnalarea unor surse viabile de informare.		1 x 3 ore
4. Aspecte specifice în comunicare -Informații personale ale pacientului; Prognostic; Luare de decizii; Conflicte și rezolvarea acestora; Discuții cu rudele; Abordarea conspirației tăcerii.		1 x 3 ore
5. Managementul simptomelor- algoritmul pentru managementul simptomelor; status de performanță ECOG.		1 x 3 ore
6. Managementul durerii- evaluarea parametrilor durerii, principii în controlul simptomelor scara de analgezic OMS.		1 x 3 ore
7. Managementul simptomelor respiratorii: dispnee, respirație agonică, tuse.		1 x 3 ore
8. Managementul simptomelor digestive: greață, vărsături, diaree, constipație, ocluzie intestinală.		1 x 3 ore
9. Managementul simptomelor neuropsihiatrice: convulsii; anxietate; delir; depresie; insomnie; chestionar PHQ-9.		1 x 3 ore
10. Manevre practice- montarea subcutanată a fluturașului; paracenteza; sondajul urinar.		1 x 3 ore
11. Îngrijirea pacientului în fază terminală- Perioada premergătoare morții: problemele pacienților și îngrijiri legate de aceste aspecte medicale și etice; Protocol stare terminală; Îngrijirea psihologică: reacțiile emoționale în fața morții.		1 x 3 ore
12. Asistența spirituală – Definirea spiritualității; Importanța spiritualității; Acordarea sprijinului spiritual; Speranță; Retrospectivă asupra vieții; Credință		1 x 3 ore
13. Familia în fața pierderii - Comunicarea despre moarte (algoritmul de pregătire pentru comunicarea veștilor proaste); Comunicarea în perioada de doliu		1 x 3 ore
14. Planul de îngrijire interdisciplinar- Cum se lucrează în echipă; Roluri și responsabilități în echipa multidisciplinară de îngrijiri paliative și delegarea eficientă; importanța echipei interdisciplinare.		1 x 3 ore

Bibliografie

Moșoiu Daniela – Ghid de îngrijire paliativă de bază, Hospice Casa Speranței, Universitatea Transilvania Brașov, 2016.

Moșoiu Daniela- Protocoale clinice pentru îngrijiri palliative ed HACO International ed II, ISBN 978-973-7706-28-7, 2013

Ghid Clinical Practice Guidelines for Quality Palliative Care, 4th edition, 2019.

9. Evaluare

Tip activitate	9.1 Criterii de evaluare	9.2 Metode de evaluare	9.3 Pondere din nota finală
9.4 Curs	Verificarea cunoștințelor, corectitudinea și completitudinea cunoștințelor acumulate; capacitatea de a face conexiuni cu alte discipline	Examinare test grila	80%
9.5 Aplicații* *Laborator	Verificarea gradului de asimilare a limbajului de specialitate; Conștiinciozitate, interes pentru studiu individual	Participare activă la seminar/ Realizarea lucrărilor de laborator	5%
	Interes și capacitate de lucru pentru studiu individual și în echipă Participarea activă la stagiul	Prezentarea unui studiu de caz din patologia studiată	15%
9.6 Standard minim de performanță / Condiții de promovare			

Standard minim de performanță

- Cunoasterea notiunilor de baza specifice disciplinei
- Capacitatea de a efectua un plan de ingrijiri

Condiții de promovare

- Prezenta la curs 90%
- Prezenta la lucrari practice 100%
- Promovarea examenului practic cu nota minima 5, proba eliminatorie

Promovarea obligatorie a examenului scris cu nota minima 5.

Data
completării,
15.09.2025

Titular activităților de curs,
CONF.UNIV.DR DUMEA
ELENA

Titular aplicații,
CONF.UNIV.DR DUMEA ELENA

Data avizării în Departament,
19.09.2025

Director de Departament,
PROF.UNIV.DR. CAMBREA SIMONA
CLAUDIA

Decan,
PROF. UNIV. DR. TOFOLEAN DOINA ECATERINA